

Motion till riksdagen

1985/86:Jo402

Ralf Lindström m. fl. (s, m, fp, c)

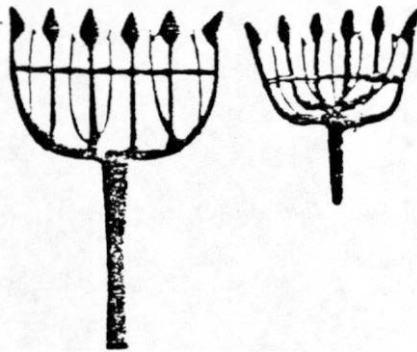
Ålfiske med åljärn

Enligt fiskeristadgan av den 24 september 1954, 6 §, är fiske med ljuster förbjudet i Sverige. Undantag från detta förbud har enligt kungl. kungörelse 1974:852 länsstyrelsen i Blekinge län kunnat ge tillåtelse för fiske med ljuster efter ål utanför länets kust mellan longituderna genom Gösse i väster och Torhamns udde i öster. Tillstånd har endast kunnat beviljas för fiske från is och endast till person bosatt vid den angivna kuststräckan och för vars försörjning ljusterfiske är av betydelse. Denna kungörelse upphörde att gälla vid utgången av mars månad 1980.

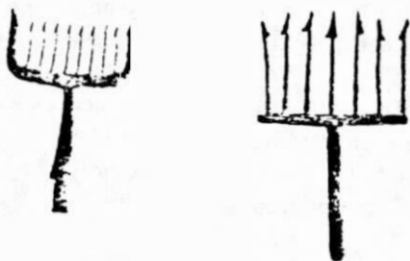
Framställningar från länsstyrelsen i Blekinge län, fiskenämnden i Blekinge län, Svenska sydkustfiskarnas centralförbund, Karlskrona kommun och Blekinge kust- och skärgårdsförening om förlängning av giltighetstiden för ovanstående kungörelse, beslutade regeringen i konselj den 13 november 1980 avslå.

För aktuellt ljusterfiske används ett speciellt redskap, i Blekinge kallat "nubba" eller åljärn. Detta redskap har, till skillnad från tidigare i hela Sverige använt ljuster, mellan varje grov ten (leva) en endast 4–5 cm tjock ten försedd med hulling i vilken fisken fastnar. De grova tenarna (levarna) på redskapet är inte som tidigare konventionella ljuster försedda med hullingar och är inte heller skarpslipade. Levorna har som uppgift att fånga in fisken och styra denna så att den spetsas på de smala tenarna.

Om någon av levorna under fiske träffar en ål utan att styra denna till en smal ten glider fisken undan utan att bli skadad. Träffas däremot ålen av någon av de hullingsförsedda tenarna sitter den helt fast och kan omedelbart avlivas.

Åljärn eller "nubba"

Ljuster

Ljusterfiske bedrevs tidigare allmänt i vårt land på ett stort antal fiskearter; exempelvis var det vanligt att man använde metoden vid fiske efter lekande laxartade fiskar i strömmar och bäckar. Vidare användes ljuster vid fiske från båt nattetid i skenet av starkt artificiellt ljus. Detta fiske ansågs inhumant då man ofta skadade bytet utan att därefter fånga det.

Detta fiske betraktades också, säkerligen med rätt, som rovfiske i många sammanhang. Med hänvisning bl. a. till detta förbjöds ljusterfiske i vårt land redan vid sekelskiftet 1800-1900, med undantag för visst lokalt ålfiske.

Ingen av ovanstående negativa faktorer kan påvisas vid åljärnsfiske från is med s. k. nubba. Att helt undvika att bytet lider innan det dödas vid fiske torde vara helt omöjligt. Lidandet blir med säkerhet mycket kortvarigare vid åljärnsfiske än vid nästan alla andra slag av ålfiske. Vid mete får fisken många gånger kämpa en ganska lång kamp för livet med en mer eller mindre vass krok i gapet. Vid långrevsfiske, som är mycket vanligt ålfiske, får fisken oftast sitta fast i en fjädrande rev i många timmar. Ofta kämpar den själv till döds genom att sno in sig själv i den hängande revändan och därmed bli strypt.

Fiskeristyrelsens påstående i dess skrivelse till regeringen den 11 augusti 1980, dnr: 213-460-80 och dnr: 213-689-80, att fisk vid s. k. blindhuggning i stor utsträckning skadas eller dödas utan att fångas är, enligt vår uppfattning, felaktigt. Ingenting talar för att detta påstående är sant. Fiskeristyrelsens andra påstående att fisken vid åljärnsfiske tillfogas avsevärt mer lidande än vid flertalet andra fiskemetoder har vederlagts av vad som ovan anförts.

Att åljärnsfiske har medverkat till att öka sjukdomsangrepp på ål, s. k. röd böldsjuka, tyder inga undersökningar på.

Vi håller däremot med fiskeristyrelsen om att åljärnsfiskets ekonomiska betydelse som motiv för dispens har mist en stor del av sin betydelse. Trots att den s. k. ålhutningen tidvis förbättrar några fattiga fiskares ekonomi är inte Blekinge fiskes ekonomi beroende av detta slag av fiske. Det finns däremot flera andra motiveringar för ett partiellt bevarande av detta speciella slag av ålfiske.

Den viktigaste motiveringen torde vara åljärnsfiskets kulturella värde.

Av det tidigare allmänt använda ljusterfisket har åljärnsfisket, på grund av sin relativa humanitet, blivit kvar som fångstmetod i östra delen av Blekinges sydkust. Åljärnsfiske utgjorde tidigare ett ganska betydande inslag i många yrkesfiskares näringsutövning.

För många yrkesfiskare, som på grund av hårt, slitsamt arbete och stigande

ålder övergått till inomskärsfiske, utgjorde åljänsfiske ett icke oväsentligt inslag i försörjningen. När isarna försvårade det vanliga inomskärsfisket togs åljäret till.

Mot. 1985/86
Jo402

Under 1960- och 1970-talen fram till 1980 blev fisket från is med åljärn en omycket fritidssysselsättning för de få som erhöll tillstånd, men det blev samtidigt ett uppskattat inslag i Blekinges kulturliv. Den humanaste delen av ett tidigare allmänt använt sätt att skaffa föda bibehölls på en kvantitetsmässigt mycket låg nivå.

Riksdagens beslut 1981 och 1982, att avslå tidigare motioner för återupptagande av ett begränsat fiske med åljärn, har upprört en förmodligen stor majoritet av ö- och kustbor i Blekinge.

Sveriges fiskares riksförbund, som tidigare avstyrkt återinförande av dispenserat ålfiske med åljärn, har nu sagt sig icke motsätta sig återinförande.

I vårt mer och mer mekaniserade och datoriserade samhälle är det vår generations plikt att se till att våra gamla sedvanor och sätt att skaffa den dagliga födan naturligt lever kvar i vårt samhälle. Detta gäller inte minst en sådan här provinsiell specialitet som ålfiske med åljärn från is.

Hemställen

Med hänvisning till vad vi anfört hemställer vi

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad vi i motionen anfört om att åtgärder vidtas för att ett begränsat ålfiske med åljärn åter skall tillåtas i Blekinges östra skärgård.

Stockholm i januari 1986

Ralf Lindström (s)

Christer Skoog (s)

Yvonne Sandberg-Fries (s)

Karl-Gösta Svenson (m)

Karl-Anders Petersson (c)

Lennart Alsén (fp)